

Резолюції Генеральної Асамблеї ООН от 29 листопада 1985 року, а також в Женевській конвенції от 12 серпня 1949 року о захисті громадянського населення во время війни. Но и эти нормы передерживаются не во всех странах (например, в Пакистане, США, Ираке применяют смертную казнь к лицам в возрасте до 18 лет.)

Второй категорией являются лица преклонного возраста, а также беременные женщины и женщины имеющие малолетних детей. В Американской конвенции о правах человека указывается, что смертный приговор не может быть вынесен лицу старше 70 лет. В свою очередь статье 6 Международного пакта о гражданских и политических правах: «Смертный приговор не приводится в исполнение в отношении беременных женщин».

Третьей категорией являются душевнобольные. Это закреплено в статье 3 Резолюции ЭКОСОС, в которой говорится, что смертный приговор не должен приводиться в отношении «лиц, потерявших рассудок».

Кроме этого необходимо добавить, что важным является и установление перечня преступлений, за которые может применяться смертная казнь.

Это закреплено в норме статьи 6 Международного пакта о гражданских и политических правах: «в странах, которые не отменили смертной казни, смертные приговоры могут выноситься только за самые тяжкие преступления».

Важным является также вопрос о системе гарантий для лиц, осужденных к смертной казни: право на справедливое судебное разбирательство; право на апелляцию и пересмотр решения вышестоящим судом; право на прощение о смягчении наказания и помилование; отсутствие обратного действия закона (ст. 14 Международного пакта о гражданских и политических правах)

Таким образом, применение смертной казни является проблемным аспектом международно- правового регулирования. Так как, несмотря на многочисленность международно-правовых актов, регулирующих этот вопрос, проблемой является выполнение отдельными государствами этих норм, также характерным является неоднозначное отношение к применению или отмене смертной казни.

Гайова Я.А.

Національний університет «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ШЛЯХИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ ЯК СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

Поширення тероризму на межі ХХ—ХХІ століть набуло глобальних масштабів. Тероризм характеризується як небезпечне соціальне явище, впливовий фактор міжнародного життя.

З огляду на це, найбільш перспективними слід вважати такі юридичні механізми подолання тероризму, що ґрунтуються на принципі відповідальності широкого кола учасників міжнародних відносин за виникнення тероризму та поширення його до рівня планетарної загрози.

Аналіз міжнародного права у сфері боротьби з тероризмом вказує на його недостатню ефективність. Є очевидним, що антитерористичне міжнародне право не містить у собі функції до примирення.

Сутність тероризму як соціального явища міститься у конфлікті, який характеризується протиборством, щонайменше, двох сторін із застосуванням хоча б з одного боку однієї з них терористичних актів.

Тероризм — це стан насильницького протиборства, що поряд із нанесенням збитку національним інтересам, зазіхає на будь-які аспекти міжнародних відносин і ґрунтується на конфліктах політичних, економічних, етно-територіальних і релігійних інтересів держав, народів, націй, соціальних груп і рухів, за умови використання хоча б однієї зі сторін терористичних актів як засобів впливу на супротивника для досягнення політичних цілей.

Терористичний акт — це злочинне загально небезпечне діяння зі створення умов впливу на державу, міжнародну організацію, іноземне представництво та їх представників або на юридичних та фізичних осіб чи групу осіб з метою примусу здійснити або утриматись від здійснення певної дії, що вчинене шляхом залякування за наявності умислу на заподіяння загибелі невинним людям.

Слід зазначити, що міжнародне право у сфері боротьби з тероризмом не повною мірою відображає зростаючу актуальність проблеми диференційованої відповідальності широкого кола учасників міжнародних відносин за створення умов для виникнення і розповсюдження тероризму, а також для реалізації терористичних актів.

Тероризм як міжнародний злочин певною мірою залишається поза межами регулювання міжнародного права.

1. Геополітичні аналізи практики й характеру сучасних збройних конфліктів міждержавної, міжетнічної спрямованості, що відчутно посилюється, свідчить, що однією з основних геополітичних похідних є протистояння між атлантизмом та євразійством, Північчю та Півднем у їх розумінні як складних багатоаспектних процесів.

2. Стан міжнародної економіки характеризується її подальшою поляризацією.

3. З позицій соціології міжнародних відносин небезпечність тероризму висвітлюється через призму його природної «вбудованості» у міжнародні соціальні механізми.

4. У сфері взаємовідносин культур основне конфліктогенне начало виникає, вважаючи на різницю у процесах, які відбуваються у західній та східній культурах.

Тероризм як міжнародне соціально-політичне явище не можна оцінювально рафінувати до форми чи способу збройного насильства (тобто

терористичних актів). Це двосторонній процес взаємного насильства, що має економічні, історико-культурні й інші аспекти, які надзвичайно активізувались в умовах глобалізації.

Саме міжнародне право покликане сприяти створенню тих форм консенсусу, які, об'єднуючи потенціал усієї різноманітності культур на землі й враховуючи їх особливості, сформулювали б загальноприйнятні механізми боротьби з тероризмом, що базуються на узгодженому понятійному апараті.

У системі міжнародно-правової протидії тероризму існує проблема реалізації принципу відповідальності держави.

Епіцентр тероризму дедалі більше зміщується до сфери відносин між фізичними особами (групами, організаціями, рухами), які не представляють державу, з одного боку, й державами, міжнародним співтовариством — з іншого. Водночас у міжнародному праві найповніше розроблені антитерористичні норми, в яких суб'єктами правовідносин є держава та фізичні чи юридичні особи, пов'язані з державою. Ситуація ускладнюється тим, що по-перше, протидіючи у терористичному конфлікті сторони нерідко висувують одна одній претензії у форматі між цивілізаційних відносин. По-друге, держави, яким адресуються терористичні акти, прагнуть приховати свою причетність до створення причин та умов для здійснення терактів.

Вважається, що для вирішення відповідних конфліктів обидві сторони мають бути доступними для юридичної процедури, їх дії повинні підпадати під юрисдикцію й бути підданими міжнародній кримінально-правовій оцінці.

Запропонована конструкція сукупного суб'єкта тероризму може зачіпати політичні, економічні, соціальні та інші інтереси держав і народів. Однак виникнення тероризму як наслідку будь-якого конфлікту виступає настільки серйозною домінантою, що утворюється ґрунт для внесення принципових змін у міжнародні юридичні механізми.

Запропонований сукупний суб'єкт, поряд зі своєю юридичною функцією з об'єктивізації складу злочину містить і функцію примирення.

Подальші розробки, що стосуються сутнісних характеристик тероризму як міжнародного злочину, відкривають можливості до формування антитерористичного міжнародного права. Ефективність такого права може бути забезпечена на базі наведених визначень тероризму й терористичного акту, а також кодифікації злочинів тероризму.